

PER L'AUTONOMIA
DE LA UNIVERSITAT
DE BARCELONA

BARCELONA / 1934

PER L'AUTONOMIA
DE LA UNIVERSITAT
DE BARCELONA

*

BARCELONA / 1934

R. 161.000

En ésser publicat l'Estatut pel qual és regida actualment la Universitat de Barcelona, alguns Catedràtics feren present a diferents membres del Patronat llur convicció que calia modificar aquell Estatut en un sentit verament autonòmic. Més tard, un grup nombrós de Catedràtics expressà, en un document dirigit al Patronat, la mateixa convicció. El Patronat contestà amb un escrit que conté afirmacions i arguments amb els quals una gran majoria dels Catedràtics numeraris de la Universitat de Barcelona no pot estar d'acord. Aquesta majoria es dirigeix ara a l'opinió pública per a palesar la seva disconformitat, i publica a l'ensem, per a millor informació, el document dirigit al Patronat i la contestació d'aquest.

El document que, el desembre de l'any passat, signaren quaranta-un Catedràtics numeraris de la Universitat de Barcelona, i que, per a cursar-lo al Patronat d'aquesta Universitat, hom lliurà al senyor Rector el dia 15 de gener, fou contestat pel Patronat amb un escrit que envià, el dia 7 de febrer, al primer signant del document alludit. El Patronat, en la seva contestació, no tan sols afirma que no està a la seva mà de variar les bases de l'Estatut Universitari, sinó que dóna a entendre ben clar que, encara que estés a la seva mà, no ho faria; no poden voler dir res més les paraules: *"els qui subscriuen el document al qual avui responem, tenen davant d'ells tots els mitjans que les lleis permeten per a fer arribar als poders públics i a l'opinió culta la notícia de llur parer discrepant, si volen fer prosperar UN PUNT DE VISTA, QUE NO ÉS EL DEL PATRONAT..."* Però, ultra aquesta negativa, que barra el camí de tota temptativa d'acord, el Patronat s'esforça a demostrar que no era possible, ni aconsellable, fer l'Estatut Universitari d'una altra manera; que la Universitat és verament autònoma, i que

no tenen cap sentit les opinions que exposen, en el preàmbul del document dirigit al Patronat, els quaranta-un Catedràtics que el signen. Tenim interès en refutar les afirmacions del Patronat, i per a refutar-les ens dirigim actualment, seguint el consell del Patronat mateix, a “*l'opinió culta.*”

I. — L'ESTATUT ACTUAL DE LA UNIVERSITAT NO ÉS UN ESTATUT D'AUTONOMIA

Diu el Patronat que “*les atribucions concedides avui a la Universitat són... tan amples i eficaces com es podrien desitjar dins el règim més autòmic*”; i quines són, però, les atribucions que l'Estatut deixa lliurement a la Universitat, sense que el Patronat hi intervingui? Només la de nomenar Doctors *honoris causa*, la d'elegir Rector el Claustre, i Degà les Facultats, i la d'elegir, a més, aquestes o els qui les componen, llurs representants per a la Junta Universitària; però aquestes atribucions, exceptuada la de nomenar Doctors *honoris causa*, ja les tenien el Claustre i les Facultats abans que fos promulgat l'Estatut, i per al nomenament de Doctors *honoris causa* només calia que el Claustre ho acordés i ho comuni-

qués al Ministeri. En tot el demés, els organismes universitaris no poden fer, segons l'Estatut, altra cosa que proposar o informar; el Patronat és sempre el qui resol. El mateix Estatut Universitari ha estat elevat a l'aprovació dels Governos de la República i de la Generalitat sense donar-lo primerament a conèixer a la Universitat, i sense escoltar, per tant, cap representació autoritzada d'ella; qualsevolga modificació que es vulgui fer de l'Estatut és potestativa del Patronat, qui la farà “*si la creu oportuna*”, escoltades les Facultats i la Junta Universitària; i els reglaments que redactaran aquesta Junta i les Facultats estaran subjectes a l'aprovació del Patronat. Aquest decideix fins en els nomenaments del personal docent i en la formació dels plans d'estudis, dels reglaments de proves i dels de disciplina; en un mot, en tots els aspectes de la vida universitària, àdhuc en els de caràcter més tècnic, i en certs casos resol, segons l'Estatut, sense escoltar tan sols cap organisme universitari; així, per exemple, és atribució exclusiva seva, sense proposta ni informe de les Facultats interessades, proposar al Govern el nomenament dels Catedràtics numeraris. L'article 2.^{on} de l'Estatut, que diu que “*la Universitat és autònoma en els ordres do-*

no tenen cap sentit les opinions que exposen, en el preàmbul del document dirigit al Patronat, els quaranta-un Catedràtics que el signen. Tenim interès en refutar les afirmacions del Patronat, i per a refutar-les ens dirigim actualment, seguint el consell del Patronat mateix, a "*l'opinió culta.*"

I. — L'ESTATUT ACTUAL DE LA UNIVERSITAT NO ÉS UN ESTATUT D'AUTONOMIA

Diu el Patronat que "*les atribucions concedides avui a la Universitat són... tan amples i eficaces com es podrien desitjar dins el règim més autònom*"; ¿quines són, però, les atribucions que l'Estatut deixa lliurement a la Universitat, sense que el Patronat hi intervingui? Només la de nomenar Doctors *honoris causa*, la d'elegir Rector el Claustre, i Degà les Facultats, i la d'elegir, a més, aquestes o els qui les componen, llurs representants per a la Junta Universitària; però aquestes atribucions, exceptuada la de nomenar Doctors *honoris causa*, ja les tenien el Claustre i les Facultats abans que fos promulgat l'Estatut, i per al nomenament de Doctors *honoris causa* només calia que el Claustre ho acordés i ho comuni-

qués al Ministeri. En tot el demés, els organismes universitaris no poden fer, segons l'Estatut, altra cosa que proposar o informar; el Patronat és sempre el qui resol. El mateix Estatut Universitari ha estat elevat a l'aprovació dels Governos de la República i de la Generalitat sense donar-lo primerament a conèixer a la Universitat, i sense escoltar, per tant, cap representació autoritzada d'ella; qualsevulga modificació que es vulgui fer de l'Estatut és potestativa del Patronat, qui la farà "*si la creu oportuna*", escoltades les Facultats i la Junta Universitària; i els reglaments que redactaran aquesta Junta i les Facultats estaran subjectes a l'aprovació del Patronat. Aquest decideix fins en els nomenaments del personal docent i en la formació dels plans d'estudis, dels reglaments de proves i dels de disciplina; en un mot, en tots els aspectes de la vida universitària, àdhuc en els de caràcter més tècnic, i en certs casos resol, segons l'Estatut, sense escoltar tan sols cap organisme universitari; així, per exemple, és atribució exclusiva seva, sense proposta ni informe de les Facultats interessades, proposar al Govern el nomenament dels Catedràtics numeraris. L'article 2.^{on} de l'Estatut, que diu que "*la Universitat és autònoma en els ordres do-*

cent i administratiu”, resulta lletra morta; el qui dirigeix i governa la Universitat en tots dos ordres, el qui és veritablement autònom, és el Patronat, no la Universitat; les funcions del Rector, de la Junta Universitària i de les Juntes de Facultat queden reduïdes a poca cosa més que a complir les disposicions del Patronat; al Claustre, ultra elegir Rector i nomenar Doctors *honoris causa*, no li queda més funció que la de “*suggerir propostes i iniciatives al Patronat*”. ¿És pot dir que és autònoma una Universitat que no es governa ella mateixa, sinó que és governada per un Patronat en el qual no té més que una representació tan mi-grada que no passa d'un vocal — el Rector — entre onze, i aquest, encara, amb la limitació de no poder ocupar la presidència?

II. — L'ESTATUT ACTUAL DE LA UNIVERSITAT NO
TAN SOLS NO ÉS UN ESTATUT D'AUTONOMIA SINÓ
QUE IMPLICA UN RÈGIM DE DISMINUCIÓ
D'ATRIBUCIONS

La Universitat de Barcelona tenia, com totes les d'Espanya, en virtut d'un Decret de juny del 1924, el caràcter de persona jurídica;

l'Estatut que el Patronat ha elaborat li reconeix, en el seu art. 1.er, aquest caràcter, però ¿què li deixa, en la resta de l'articulat, dels drets que les lleis atorguen a les persones jurídiques? Si el Patronat és a qui correspon, segons l'art. 11.^è “*percebre i administrar*” les quantitats que haurà de lliurar l'Ordenació de Pagaments del Ministeri d'Instrucció Pública; “*ordenar l'administració de la totalitat del patrimoni universitari i dels altres ingressos*”; “*acceptar donacions, herències i llegats de tota mena, fets a la Universitat, així com realitzar les adquisicions i alienacions dels béns del patrimoni universitari*”, ¿què li resta, a la Universitat, del seu caràcter de persona jurídica? El qui té, en realitat, aquest caràcter, és el Patronat; la Universitat, en canvi, de fet l'ha perdut.

I diem que l'ha perdut perquè la Universitat, amb el règim establert pel Decret del 25 d'Agost del 1926 i perfeccionat pels del 9 de març i del 15 d'abril del 1932, tenia ja el seu patrimoni i l'administrava per mitjà de la Junta de Govern, presidida pel Rector i constituïda per representants dels professors i alumnes de les diferents Facultats; actualment l'administració del patrimoni universitari ha anat a pa-

rar íntegrament al Patronat, en el qual l'única representació electiva de la Universitat és el Rector. És cert que el Patronat, fa poc, ha organitzat comissions, elegides per la Junta Universitària, les quals han d'intervenir en l'administració del patrimoni de la Universitat, però aquestes comissions, ultra no poder fer més que allò que en elles delegui el Patronat, no han estat previstes en l'Estatut; no és obligatòria la seva existència, i està a la mà del Patronat de suprimir-les o de modificar-les en qualsevol moment. És veritat, també, que, segons l'art. 23 de l'Estatut, la Junta Universitària formula el pressupost anual i examina els comptes generals de la Universitat; però tant el pressupost com els comptes han d'ésser sotsmesos després a l'aprovació del Patronat.

En altres aspectes, no administratius, han estat minvades també les atribucions que fins ara tenien els organismes universitaris: els Degans podien, per acord de les Facultats, nomenar ajudants, i ara els ha de nomenar el Patronat; la Facultat de Filosofia i Lletres disfrutava un règim especial, concedit pel Decret del 15 de setembre del 1931, de conformitat amb el qual aprovava lliurement els seus plans d'estudis, dins d'una certa pauta donada pel mateix

Decret, i nomenava lliurement encarregats de curs; tot això queda supeditat, ara, a la decisió del Patronat.

Ben clar resulta, doncs, que, com dèiem en el preàmbul del document de l'11 de desembre, la Universitat, en lloc d'aconseguir l'autonomia, ha quedat sotsmesa a un règim de disminució d'atribucions i de subjecció a la voluntat d'un Patronat. Aquest "*declara no comprendre ben bé què es vol dir amb això, donat que les atribucions concedides avui a la Universitat són, al contrari, tan amples i eficaces com es podrien desitjar dins el règim més autònom*". Es pot respondre, emprant paraules del mateix Patronat, que si això "*no és una mera frase, no es veu quin abast ni quin sentit pot tenir*".

III. — POSSIBILITAT D'UN ESTATUT UNIVERSITARI VERITABLEMENT AUTONÒMIC

El Patronat sosté que l'Estatut de la Universitat s'ha tingut de fer tal com s'ha fet, com a "*conseqüència de la mateixa llei estatutària per la qual es regeix Catalunya*". L'Estatut de Catalunya, però, només parla de la Universitat en el paràgraf tercer de l'art. 7.^è, que diu: "*Si la Generalitat ho proposa, el Govern de la Repú-*

blica podrà atorgar a la Universitat de Barcelona un règim d'autonomia; en tal cas, aquesta s'organitzarà com Universitat única, regida per un Patronat que ofereixi a les llengües i a les cultures castellana i catalana les garanties recíproques de convivència, en igualtat de drets per a professors i alumnes". Ben clarament diu aquest paràgraf que el règim que es podrà atorgar a la Universitat de Barcelona serà "d'autonomia", i encara que després s'estableix l'existència d'un Patronat, no se li assenyala explícitament més que una missió: la d'oferir a les dues llengües i les dues cultures les garanties recíproques de convivència.

El Decret del 1.er de juny del 1933, en atorgar a la Universitat de Barcelona l'autonomia demanada pel Consell de la Generalitat, regula la composició del Patronat i dicta algunes normes per al seu funcionament, però en l'art. 5.^è diu que el Patronat "*establirà l'Estatut d'autonomia de la Universitat, atenint-se a allò que preceptuen l'art. 49 de la Constitució i el 7.^è de l'Estatut de Catalunya*". La Constitució, en l'art. 49, no fa més que reservar a l'Estat l'expedició de títols acadèmics i professionals, i a una Llei d'Instrucció Pública la determinació de l'edat escolar, dels períodes d'escolaritat i de les

condicions dels establiments d'ensenyament particulars; res no hi ha, doncs, a l'esmentat article de la Constitució, com tampoc a l'art. 7.^è de l'Estatut de Catalunya, que s'oposi a què la Universitat sigui autònoma. Si el Patronat, en redactar l'Estatut universitari, s'ha reservat la major part de les atribucions que, en una Universitat veritablement autònoma, han d'ésser pròpies de la mateixa Universitat o dels organismes elegits per ella, no ho ha fet obligat per la Constitució, ni per l'Estatut de Catalunya, ni tan solament pel Decret del 1.er de juny del 1933, sinó que ho ha fet perquè han estat així la seva voluntat i el seu criteri. Fins la mateixa composició del Patronat, la permanència il·limitada dels seus vocals en el càrrec, i el sistema de què sigui el mateix Patronat l'únic que pugui proposar els nous Patrons quan hi hagi vacants, són coses que, per més que estiguin consignades en l'esmentat Decret del 1.er de juny, són modificables i segurament serien modificades si el Patronat ho proposés.

No deu estar-ne molt segur, el Patronat, de la impossibilitat legal de què el nou Estatut de la Universitat fos veritablement autòmic, quan s'afanya a cercar altres arguments per a justificar-se. Així diu, per exemple, que "*a més*

s'ha intentat respondre a una difícil qüestió, l'àmbit de la qual s'estén a zones molt allunyades de l'estricta recinte de la Universitat"; que a la Universitat de Barcelona "s'ha volgut conferir-li una singular estructura, a manera de compromís, que permetés coexistir en el camp de la Ciència dues llengües essencials per als catalans, per a poder enfocar així d'una manera més justa, i no sense una certa audaç originalitat, els matisos delicats que avui ofereix el panorama social i polític de Catalunya"; que "una empresa d'aquest volum es complica, a més, amb altres circumstàncies de caràcter general que podríem anomenar específicament hispàniques"; que "els temps que travessem, en mig de llur dificultat, ens han habituat a obrir interregnes en l'imperi dels trivials convencionalismes", etcètera, etc. No es veu quina relació pot haver-hi entre tot això i l'excés d'atribucions que el Patronat s'ha atorgat ell mateix en fer l'Estatut; no es veu, tampoc, que res d'això impedeixi que es pugui fer una Universitat verament autònoma. Aqueixes frases del Patronat fan pensar, només, en la necessitat de "una mesura rigorosa en els actes i en les paraules" i en l'exclusió de "tota actitud que voregi la ingenuïtat i el caprici" de què parla més endavant, encara

que no aplicant-s'ho a ell mateix, el Patronat.

La realitat és que si el Patronat hagués volgut redactar un Estatut Universitari que respongués a les aspiracions d'autonomia que ja des de l'any 1919 es manifestaven, inclús amb la firma d'alguns dels que ara són membres del Patronat, res no li ho impedia; que res no li hauria impedit, tampoc, que una volta redactat l'Estatut hagués escoltat el Claustre de la Universitat, que no era ja, aleshores, una simple reunió de Catedràtics numeraris, sinó que tenien representació en ell altres jerarquies del professorat, així com la classe escolar. Si el Patronat ha obrat d'una altra manera, repetim, és perquè així han estat la seva voluntat i el seu criteri, no perquè l'hagin obligat circumstàncies independents d'ell.

IV. — LA CATALANITAT DE LA UNIVERSITAT NO ÉS INCOMPATIBLE AMB L'AUTONOMIA

Diu el Patronat, en la seva contestació, que "mai no ha estat tan ample ni tan valuós el cabal d'ensenyaments sobre la llengua i la cultura de Catalunya, ni han estat tan nombrosos mai a la Universitat els fets que hi assegurassin la dignitat de l'esperit català". Hem de reconèixer

que, efectivament, mai no foren la llengua i la cultura catalanes tan àmplia i cordialment admeses a la Universitat, ni gaudiren dins d'ella de la consideració que avui gaudeixen; però també s'haurà de reconèixer que això no es deu al Patronat ni a l'Estatut que ell ha fet, sinó que és conseqüència d'una situació que ha assolit la seva plenitud amb el nou règim polític d'Espanya i que ha estat reconeguda i consagrada en l'Estatut de Catalunya. El que pot fer necessària l'existència d'un Patronat és la necessitat de regular la convivència de les llengües i cultures catalana i castellana, fent atenció en qualsevol moment a resoldre els problemes, inclús els de caire polític, que aquesta convivència pot fer néixer; al compliment d'aquesta funció, que és la que li assigna l'art. 7.^è de l'Estatut de Catalunya, hauria de quedar reduïda la missió del Patronat.

Perquè la llengua catalana ocupi en la vida universitària el lloc que li correspon; perquè sigui respectat el dret dels catalans a expressar-se en llur llengua pròpia; perquè dins de la Universitat es doni la importància deguda a tots els aspectes de la vida i de la cultura de Catalunya; perquè, en fi, l'esperit de Catalunya s'incorpori, per mitjà de la Universitat de Barce-

lona, al patrimoni espiritual de la humanitat, no és necessari que existeixi un Patronat que pugui manar en tots els ordres de la vida universitària.

I aquí convé dir quelcom que, per si sol, justificaria la publicació d'aquest document dirigit a l'opinió culta. Els signataris del document de l'11 de desembre, catalans i no catalans, declaren solemnement que no els mou, en fer aquestes manifestacions, altre desig que el del perfeccionament de la Universitat de Barcelona; i que si bé creuen, sincerament, que convé modificar l'Estatut d'aquesta Universitat en el sentit de restringir les atribucions del Patronat i de concedir a la Universitat una autonomia real, creuen també que, per a l'obra de fomentar, dins de la mateixa Universitat, l'estudi de la llengua i la cultura catalanes, i de propulsar el creixement de la vida intel·lectual de Catalunya en tots els seus ordres, mai no podran ésser prou l'aplaudiment i la cooperació que tributin al Patronat.

V. — INCONVENIENTS DE LA CONTINUACIÓ
DE L'ACTUAL ESTAT DE COSES

Deia el document de l'11 de desembre, que els seus signataris estimaven que la continuació de l'actual estat de coses era perjudicial per a la bona marxa de la Universitat i per a l'esdevenidor de la cultura a Catalunya. Contra aquesta afirmació reacciona el Patronat fins el punt de dir que, o és una mera frase, o no té abast ni sentit. No és una mera frase, sense sentit ni abast, afirmar que la nostra Universitat està sotmesa a una tutela en les seves aspiracions científiques i en la seva vida econòmica; no ho és el dir que, després d'haver passat tants anys protestant de l'excessiva intromissió d'elements burocràtics, posats més alts que la Universitat, en la vida d'aquesta, ara es vol donar-nos satisfacció concedint-nos una etiqueta d'autonomia amb un contingut no autonòmic, tan poc autonòmic com el règim en què vivia la Universitat, de dependència del Ministeri. ¿Què signifiquen, sinó, les atribucions que s'ha arrogat el Patronat en vincular a les seves mans totes les facultats que es reservava abans el Ministeri, i algunes de les que aquest havia cedit ja a la Univer-

sitat, com hem indicat en altre lloc d'aquest escrit?

L'estancament a què pot arribar un Patronat que no es renova, a mesura que la fatiga i el desgast moral que sofreix sempre el qui exerceix autoritat, el vagin immobilitzant; la singularitat de que sigui el mateix Patronat el qui proposi els noms de les persones que hagin d'ocupar les vacants que hi ocorrin; la llibertat del Patronat per a nomenar professors, inclús sense informe ni proposta de la Facultat de la qual hagin de formar part, i per a denegar, sense ulterior recurs, els nomenaments que les Facultats proposin; la seva intervenció decisiva en la formació dels plans d'estudis, ja que pot aprovar-los, rebutjar-los, modificar-los o obligar indirectament a modificar-los, arribant a l'absurd de què el que ha estat resolt per una assemblea de professors especialitzats es tingui de supeditar a l'opinió del Patronat, en el qual pot haver-hi o no, persones amb competència per a judicar matèries d'índole tècnica; el perill de què del Patronat puguin formar-ne part, algun dia, elements polítics, completament estranys a la Universitat, quedant en llurs mans, no una funció política de coordinació de dues llengües i dues cultures, sinó molt més, tot allò que demanem

que sigui sostret de la competència del Patronat; les facultats d'aquest, en l'ordre administratiu, per a fer-ho tot, inclús aquelles funcions que passen ja d'actes de simple administració, com l'adquisició i l'alienació de béns; tot això revela un conjunt de punts vulnerables de l'Estatut, i el palesar-los representa quelcom més que fer frases sense sentit.

Com a conseqüència del que acabem d'exposar, i de moltes altres causes que seria més llarg enumerar, sentim la inquietud que el fracàs d'un organisme com el Patronat, tan ple d'atribucions a costa de la vida universitària, porti el descrèdit del sistema autonòmic no nat encara, i deixi d'assolir Catalunya una de les seves aspiracions més preuades. I si de l'actuació del Patronat en resulten, algun dia, els mals que assenyalem; què hi haurà guanyat la cultura de Catalunya? ; Serà satisfactori, per als catalans, tenir una Universitat en la qual la llengua llur hagi d'ésser respectada i enaltida, però que, en l'aspecte científic i docent, sigui una Universitat sense eficiència?

De segur que el Patronat, que parla de l'*haber de feixugues càrregues que pesen sobre d'ell*, no ha calculat encara la magnitud de la responsabilitat moral que contrau en assumir,

i voler conservar tan aferrissadament, un poder que, pel que té d'unilateral i d'excessiu, resulta atemptatori al concepte més elemental d'autonomia universitària.

Sobre la necessitat de preveure aquests perills varen voler, els signants del document de l'11 de desembre, cridar l'atenció del Patronat; sobre els mateixos perills volen ara, ja que el Patronat no els ha volgut escoltar, cridar l'atenció de l'opinió il·lustrada.

Barcelona, febrer del 1934.

E. Alcobé. — J. Algarra. — J. Amorós. — Angel de Apráiz. — Josep Banqué i Faliu. — T. Carreras i Artau. — R. Casamada. — Gonzalo del Castillo. — Eugenio Cuello Calón. — José Deulofeu. — E. Fernández Galiano. — B. Fernández Riofrío. — A. Ferrer Cagigal. — J. Fuset. — Luis G. de Valdeavellano. — S. Gil Vernet. — Francisco Gómez del Campillo. — Ramón Jardí. — E. Jimeno. — Daniel Marín. — J. Millàs i Vallicrosa. — José Mur. — José M.ª Orts y Aracil. — Francisco Pardillo. — A. Pedro Pons. — Eduardo Pérez Agudo. — Blas Pérez

González. — Jaume Peyri. — Antonio Salvat. —
M. San Miguel. — Lluís Segalà i Estalella. —
Enric Soler. — Mariano Soria. — M. Taure. —
Antonio de la Torre. — C. Torres. — A. Torroja.
— G. Vidal Jordana.

Document que hom va dirigir al Patronat:

Honorable senyor President del Patronat de la
Universitat de Barcelona.

Els Catedràtics sota-signats estimen que el Decret de primer de juny d'aquest any i l'Estatut de la Universitat de Barcelona format com a conseqüència d'aquell Decret, encara que afirmaven que s'atorgava a aquesta Universitat un règim d'autonomia, el que feren, en realitat, fou sotmetre-la a un règim de disminució d'atribucions i de subjecció a la voluntat d'un Patronat en el nomenament del qual no havia tingut intervenció de cap mena. Estimen, també, que la continuació d'aquest estat de coses és perjudicial per a la bona marxa de la Universitat i per a l'esdevenidor de la cultura a Catalunya. Per això, i amb el desig de que la autonomia de la Universitat sigui un fet, exposen al Patronat la seva convicció que aquesta Universitat ha d'ésser reorganitzada de conformitat amb les bases següents:

1.ª Que la Universitat de Barcelona sigui la que elabori el seu Estatut d'autonomia i el sotmeti a l'aprovació del Govern de la República i de la Generalitat de Catalunya.

2.ª Que sigui missió del Patronat, a més de "oferir a les llengües i cultures castellana i catalana les

garanties recíproques de convivència, en igualtat de drets per a professors i alumnes", tal com està ordenat en l'art. setè de l'Estatut de Catalunya, el compliment d'aquelles altres funcions que el nou Estatut li encomani.

3.ª Que els vocals del Patronat tinguin d'ésser renovats, o confirmats en llurs càrrecs, periòdicament, amb la deguda intervenció de la Universitat.

Barcelona, 11 de desembre de 1933.

Signaren aquest document els següents Catedràtics:

Alcobé i Arenas (Eduard). — Algarra i Postius (Jaume). — Amorós Barra (Josep V.). — Apráiz Buesa (Àngel). — Banqué i Faliu (Josep). — Carerras Artau (Tomàs). — Casamada i Maurí (Ramon). — Castillo i Alonso (Gonçal del). — Deulofeu i Poch (Josep). — Fernández Galiano (Emili). — Fernández Riofrío (Benet). — Ferrer Cagigal (Àngel A.). — Fuset i Tubià (Josep). — García Valdeavellano (Lluís). — Gil Vernet (Salvador). — Gómez del Campillo (Francesc). — Jardí y Borrás (Ramon). — Jimeno Gil (Emili). — Marín Toyos (Daniel). — Martínez Ramírez (Martinià). — Millàs Vallicrosa (Josep M.*). — Mur Ainsa (Josep). — Nubiola i Espinós (Pere). — Orts Aracil (Josep M.*). — Palomas Bons (Francesc X.). — Pardillo Vaquer (Francesc). — Pedro i Pons (Agustí). — Pérez Agudo (Eduard). — Pérez González (Blas). — Peyrí i Rocamora (Jaume). — Salvat Navarro (Antoni). — San Miguel de la Cáma-

ra (Maximí). — Segalà i Estalella (Lluís). — Soler i Batlle (Enric). — Soria Escudero (Marian). — Taure i Gómez (Manuel). — Terradas Illa (Esteve). — Torre i del Cerro (Antoni de la). — Torres i González (Càndid). — Torroja i Miret (Antoni). — Vidal Jordana (Gregori).

Contestació del Patronat al document anterior.

El Patronat de la Universitat Autònoma de Barcelona ha llegit amb la màxima atenció el document que li ha estat dirigit per quaranta-un professors de la dita Universitat, subscrit amb data de l'onze de desembre darrer, encara que no n'ha tingut coneixement fins al vint-i-dos de gener. En resposta a aquest document, com a resultat de meditades deliberacions, el Patronat manifesta als dignes signants:

Primer. — Que no està a la seva mà de variar les bases de l'Estatut Universitari, redactat per encàrrec exprés del Govern de la República i del Govern de la Generalitat de Catalunya, encàrrec que aquest Patronat ha complert en l'única forma que ha jutjat possible, tenint en compte l'estat de l'ensenyament superior a Espanya i en vista de les condicions especialíssimes de la Universitat de Barcelona. Aquesta, com és sabut, és avui una institució de tipus peculiar, a conseqüència del seu règim bilíngüe i del seu doble caràcter d'organisme estatal i regional. Perquè sorgeixi un Estatut diferent caldria que l'Estat i la Generalitat modifiquessin l'actual sistema, conseqüència de la mateixa llei estatutària per la qual es regeix Catalunya. Els qui subscriuen el document al qual avui responem, tenen davant d'ells tots els mitjans que les lleis permeten per a fer arribar als poders

públics i a l'opinió culta la notícia de llur parer discrepant, si volen fer prosperar un punt de vista, que no és el del Patronat, però que li mereix atenció i respecte.

Segon. — El segon punt del document en qüestió, conseqüència del primer, queda respost amb tot això dit més amunt.

Tercer. — Que els patrons hagin de renovar-se periòdicament, amb intervenció de la Universitat, segons que és sol·licitat en el punt tercer del document al qual donem resposta, no és cosa que el Patronat pugui concedir ni refusar. Un canvi com aquest en la seva estructura fonamental correspondria d'introduir-lo al Govern de la República i al de la Generalitat de Catalunya.

Com a complement necessari de les precedents manifestacions, que responen d'una manera congruent a tot allò exposat per aquest grup de professors, el Patronat desitjaria afegir unes cordials i exactes paraules sobre el mateix fons de la qüestió que li ha estat plantejada. L'Autonomia de la Universitat de Barcelona no ha sorgit pas com aquelles altres que l'Estat hagi atorgat o atorgui a d'altres centres anàlegs; en aquest cas s'ha pretès que un organisme universitari es desenvolupi en forma personal i independent, i a més s'ha intentat respondre a una difícil qüestió, l'àmbit de la qual s'estén a zones molt allunyades de l'estricta recinte de la Universitat. A la de Barcelona, juntament amb l'autonomia, s'ha volgut conferir-li una singular estructura, a manera de compromís, que permetés coexistir en el camp de la Ciència dues llengües essencials per als catalans, per a

poder enfocar així d'una manera més justa, i no sense una certa audaç originalitat, els matisos delicats que avui ofereix el panorama social i polític de Catalunya. S'ha pretès fer possible la coexistència de dues Universitats, una d'Estat i una de Catalana, i per això ha estat inexcusable que l'Estat i la Generalitat projectessin sobre aquell centre d'ensenyament, per mitjà d'un Patronat el perfil de la porció d'autoritat que els semblà bé de delegar, amb el propòsit de fer més realitzable una experiència que no compta amb cap precedent, ni a Espanya ni a l'estranger. La concessió d'aquesta autonomia respon als nobles designis d'aquells que imaginaren una Universitat, la missió i finalitat de la qual seria formar científics, professionals i, sobretot, homes dotats de l'educació i cultura més altes, aptes per a complir llurs funcions socials alhora ciutadans espanyols i de Catalunya.

Una empresa d'aquest volum es complica, a més, amb altres circumstàncies de caràcter general, que podríem anomenar específicament hispàniques, i les quals seria molt injust que no figuressin en l'haver de feixugues càrregues que pesen sobre el Patronat i que hauríem esperat veure compartides per molts dels signants de l'esmentat document.

Els temps que travessem, en mig de llur dificultat, ens han habituat a obrir interregnes en l'imperi dels trivials convencionalismes; que ens sigui tolerat doncs d'afirmar resoltament que a Espanya a penes si hi ha hagut notícia d'una Universitat efectiva i total. Hi ha hagut sempre figures eminentes, assaigs parcials, moments felços en aquest o en aquell temps,

ací o allà: una Universitat plena, normal i durable es pot dir que no ha existit mai. Aquesta idea, que per als administradors i cultivadors del saber superior ha d'ésser clara com la llum, obliga a una mesura rigurosa en els actes i en les paraules; exclou tota actitud que voregi la ingenuïtat i el caprici. Sense incórrer en allò que anys enrera s'hauria titllat de revolucionari, bé podem dir que, en planejar una Universitat de tipus nou, cal posar més els ulls en allò que pot ésser i ha d'ésser, que no pas en allò que ja està establert i en ús. Estructurar una Universitat que sense vana pedanteria aspiri a ésser alguna cosa enèrgica i fecunda obliga a llançar-se pel camí dels sacrificis més aspres, i potser a incórrer en algunes impopularitats, amb la fe certa, malgrat tot, d'aconseguir en data pròxima, amb l'adhesió dels més conspicus, l'assentiment de tot Catalunya, que, sense error, sabrà destriar on és que amb cura més escrupulosa es cultiva el seu ideal d'humanitat.

Entre nosaltres, l'organització o reorganització de qualsevol Universitat per força ha de consistir en assaigs humils que tant més valuosos seran com més divergeixin d'una tradició que, per dissort, ens han llegat unes Universitats burocratitzades, la finalitat de les quals consistia a fer exàmens i expedir títols obtinguts mitjançant una inveterada rutina. Això que tothom diu i escriu a Espanya, no hem pas de callar-ho nosaltres, ja que la nostra única raó d'ésser com a tal Patronat és fer-nos guiar per la idea d'una Universitat de tipus inicial, que lentament i modestament procurarem llançar cap al futur, utilitzant tot allò que sigui utilitzable. Construïrem de nou en la

mesura que ho permetin les circumstàncies i la confiança que ens atorguin els poders públics, el professorat, la massa juvenil (el fervor i l'entusiasme de la qual ja comença a confortar-nos) i l'opinió més il·lustrada de Catalunya i de tota Espanya.

Ara no farà estrany que el Patronat s'hagi sorprès una mica de què, en el preàmbul del document que li ha estat dirigit, siguin oblidats aquests motius essencials de preocupació i que en canvi es digui que es considera insuficient l'actual règim d'autonomia. El Patronat declara no comprendre ben bé què es vol dir amb això, donat que les atribucions concedides avui a la Universitat són, al contrari, tan amples i eficaces com es podrien desitjar dins el règim més autònom. La Universitat pot, en efecte, a través del seu Claustre, proposar totes les reformes que jutjarà oportunes (art. 28); i segons l'art. 11.º, les Facultats i la Junta Universitària intervindran en aquelles reformes de l'Estatut que preveu l'article esmentat. És el Claustre que elegeix el Rector, representant de la Universitat dins el Patronat. Són les Facultats que elegeixen llurs òrgans de govern i la Junta Universitària, redacten llurs Reglaments, elaboren llurs pressupostos, proposen el nomenament del personal docent, formen llurs plans d'estudis i reglamenten llurs proves. El Patronat, per altra banda, ha tingut la previsió de regular la vida universitària de tal manera que a mesura que avançarà el temps, la Universitat esdevingui de fet la determinant dels seus actes. Així passa que, una vegada constituïdes les diverses representacions docents i escolars — i funcionant normalment les Juntes de Facultat, la Junta

Universitària i el mateix Claustre, — es pot dir que la Universitat està en possessió de tots els elements de govern de què vulgui fer ús, i per tant d'una vida plenament autonòmica.

En fi, no es comprèn en què pot ésser perjudicial per a la cultura catalana l'actual règim, ja que mai no ha estat tan ample ni tan valuós el cabal d'ensenyaments sobre la llengua i la cultura de Catalunya, ni han estat tan nombrosos mai a la Universitat els fets que hi assegurassin la dignitat de l'esperit català. Si el que es diu en aquest document no és una mera frase, no es veu quin abast ni quin sentit pot tenir.

Madrid, 31 de gener del 1934.

El President

POMPEU FABRA

El Secretari

JOAQUIM BALCELLS

Els vocals del Patronat (signats): C. Bolívar Piel-tain, P. Bosch Gimpera, Américo Castro, A. García Banús, Gregorio Marañón, August Pi Suñer, Antoni Trias, Josep Xirau.

BIBLIOTECA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

0701730920